

U ovom broju možete pročitati:

- Madridska konferencija: Mediji u dokumentima Madridske konferencije
- Transformacija državnih rtv (3)
- Intervju: Tomaž Perovič, međunarodni savjetnik za RTV BiH
- Nezavisna komisija za medije: Na djelu: odluka o (ne)emitovanju programa HRT
- OSCE: Međuentitetska konferencija za novinare – Polemika kao žurnalistička forma
- Novi medij: Narodne novine u Tuzli
- Oko monitora
- Vijesti

Novosti o medijima

Svake druge sedmice priprema
agencija *SAFAX*, Sarajevo
<http://www.mp-institut.com/>

◆ Novinarstvo i demokratija ◆ Mediji u tranziciji

Broj 22, Serija I

Sarajevo, 28. decembar 1998.

Na pragu Novog vijeka

- ◆ Slušajte svojim ušima!
- ◆ Gledajte svojim očima!
- ◆ Mislite svojom glavom!

Sretno u Novoj 1999 godini

Mediji u dokumentima Madridske konferencije

Nedavno održana madridska konferencija Savjeta za implementaciju mira (PIC) u Bosni i Hercegovini, u značajnoj mjeri se bavila i medijima, odnosno njihovom ulogom u demokratizaciji društva.

Nastavljajući praksu ranijih konferencija – Sintra, Bon, Luksemburg, i ova posljednja, madridska, formulisala je Deklaraciju, sa dosta uopštenih (16) paragrafa, ali je zato Aneks, dat u deset poglavlja, na pregnantan i nedvosmislen način, razradio i utvrdio obaveze, nosioce i dinamiku zadataka i prioriteta u naredne dvije godine, koje se procjenjuju kao ključne za samoodrživ mir u Bosni i Hercegovini. **Medijske novosti** su u prilici da u svom prevodu sa engleskog jezika za bosanske čitaoce donesu izvorni tekst dijela Aneksa, - Reforma medija.

Reforma medija

18. Politički kontrolisani mediji pomogli su izbijanju rata. Slobodni i otvoreni mediji pomoći će održanju mira. Otuda je reforma medija ključna u kreiranju samoodrživog mira.

19. Pojavu znatno pluralističkih medija u BiH, Savjet smatra među najohrabrujućim događajima u protekloj godini. Politička kontrola medija u oba entiteta značajno je reducirana; već je podmakao proces stvaranja otvorenog i slobodnog medijskog ambijenta, baziranog na profesionalnim žurnalističkim standardima.

20. Savjet srdačno čestita Visokom predstavniku njegovu ključnu ulogu u procesu reformi, kojim je uklonjena direktna politička kontrola nad glavnim televizijskim mrežama, čime je istovremeno pripremljen teren za nastanak javnih rtv servisa. Savjet takođe čestita OSCE-u njenu ulogu u ovom procesu, a kroz rad Komisije eksperata za medije (MEC) u protekle dvije godine. Savjet pozdravlja uspješno ustanovljenje Nezavisne komisije za medije (IMC), što je saglasno Zaključcima Bonske konferencije PIC-a, te potonjim pravilima IMC-a. Savjet priznaje nadležnost IMC-a, da nametne sankcije u rasponu - od upozorenja do zatvaranja rtv organizacije, što je u skladu sa Kodeksom IMC-a o elektronskim medijima.

Novosti o medijima- na jednom mjestu o aktuelnim medijskim događanjima u Bosni i Hercegovini
Izlazi svakog drugog ponedjeljka na engleskom i bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku. Tekstovi domaćih autora objavljuju se na jeziku kojim se autor služi.

Izdaje: **Media plan** i novinska agencija **Safax**
Urednik: Zoran Udovičić

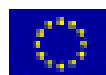
Redakcija u Sarajevu:
Patriotske lige 30/III, Sarajevo;
Tel/fax:+387 71 213 078, 206 542
E-mail:
safax-mp@bih.net.ba

Dopisništvo u Banja Luci:
Braće Mažar 74, Banjaluka;
Tel/fax: + 381 78 17 943

<http://www.mp-institut.com/>

**PREŠTAMPAVANJE DOZVOLJENO
UZ NAZNAKU AGENCIJE I AUTORA**

Zahvaljujući donaciji Fonda Otvoreno društvo Soroš i Evropske komisije domaćim medijima servis se dostavlja besplatno.

Savjet poziva sve države članice da pruže punu podršku prenosu odgovornosti sa MEC/OSCE na IMC, kao i da osiguraju odgovarajuću finansijsku, tehničku i kadrovsku potporu.

21. Savjet podržava reformu javnih rtv organizacija, koju je tražio Visoki predstavnik, a u 1999. poziva na :

- ◆ usvajanje zakona u oba entiteta, koji će uvažavati principe uređivačke nezavisnosti, vjerske tolerancije i finansijske transparentnosti u svim medijima finansiranim iz javnih fondova. Takva legislativa mora sadržavati odredbe koje će osujetiti značajniju kontrolu bilo koje političke partije na javne rtv organizacije, kao i odredbe koje će podsticati rtv medije da kroz programe artikulišu interese svih konstitutivnih naroda;
- ◆ ustanovljenje zajedničke među-entitetske javne rtv korporacije, u skladu Aneksa 9, o javnim korporacijama i prenosnim sistemima u oba entiteta.

22. Savjet vjeruje kako je snažan javni rtv sektor važan element demokratskog razvoja. U tom cilju, poziva vlade donatore da pruže pomoć i ekspertizu. Međutim, Savjet vjeruje kako vlasti u oba entiteta moraju nositi prvenstvenu odgovornost u subvencionisanju javne rtv, na transparentan način, kroz stalne mehanizme finansiranja, te urgira na njih da ispune svoju odgovornost.

23. Savjet smatra kako je posao IMC-a ključan u građenju pravnih temelja za medije, koji će biti u skladu sa najboljim međunarodnim rješenjima. Pozivaju se entitetske, kantonalne i opštinske vlasti da sarađuju sa IMC, da joj pruže tražene informacije kako bi Komisija načinila transparentan postupak licenciranja rtv organizacija.

24. Savjet podržava ulogu IMC, zajedno sa Savjetom Evrope, u oblikovanju medijskog zakonodavstva u BiH, uključujući preispitivanje postojeće legislative, uz punu konsultaciju sa medijskim profesionalcima, sa ciljem da se potvrde i zaštite medijske slobode i pravo javnosti da zna. Pozdravlja se septembarska odluka IMC, vezana uz aktivnosti Hrvatske Radio Televizije (HRT) u BiH, te odaje priznanje OSCE-u i MEC-u, za ključnu ulogu u ovoj oblasti.

Savjet :

- ◆ traži od svih vlasti u BiH da poštuju i podrže slobodu medija;
- ◆ podržava napore Visokog predstavnika, OSCE i IMC, u zaštiti i promociji medijskih sloboda;
- ◆ afirmiše odgovornost IMC za organizaciju frekvencijskog spektra, uključujući određivanje frekvencija rtv organizacijama, kao i nužnost da tijela formirana u skladu sa Zakonom o telekomunikacijama, sarađuju na tom planu;
- ◆ poziva na donošenje zakona o slobodi informacija u BiH, koji bi garantovao pravo javnosti na pristup informacijama u posjedu vlasti;
- ◆ poziva na formiranje integrisane federalne tv mreže, koja će u cijelosti uključiti sve zajednice i koja će biti transparentno finansirana. Visoki predstavnik će imenovati jednog međunarodnog supervizora koji će nadgledati formiranje ove mreže;
- ◆ traži od Hrvatske Radio Televizije (HRT) u Hrvatskoj i Radio Televizije Srbije (RTS) u SRJ, da poštuju međunarodne norme emitovanja, zakone BiH, Kodeks IMC i prateća pravila. Svaki pristup na medijsko tržište BiH mora biti organizovan i uređen odgovarajućim poslovnim sporazumima, u skladu sa bh. zakonom. Savjet podsjeća potpisnice Mirovnog sporazuma, kako Visoki predstavnik zadržava pravo da obustavi, ili suspenduje rad medija koji ugrožavaju implementaciju Mirovnog sporazuma;
- ◆ podržava napore IMC i OSCE, da u konsultacijama sa Visokim predstavnikom, sačine nacrt jasnih izbornih pravila, u kojima će se zahtijevati od medija da ponude ravnopravan pristup svim političkim partijama i kandidatima;

- ◆ traži od IMC da do konca 1999. godine najavi okviran datum u kojem će se međunarodni supervizori povući, kako je predviđeno u Zaključcima Banske konferencije PIC-a.

25. Savjet uvažava kako su novinarska etika i profesionalni standardi pretežno stvar novinara samih, pa poziva profesiju u BiH da se aktivnije uključi u ustanovljenje samo-regulacionih mehanizama, te :

- ◆ poziva da se ispitaju mogućnosti ustanovljenja Savjeta za žalbe protiv štampe, ili sličnog tijela, koje bi bilo sastavljeno od novinara i uvažanih građana u BiH, te od jednog ili više međunarodnih predstavnika sa pravničkim ili medijskim iskustvom. Precizna nadležnost i sastav Savjeta utvrdiće se sporazumno u daljnjim raspravama unutar profesije, uz pokroviteljstvo IMC-a i uz konsultacije sa OSCE i Visokim predstavnikom. Trebalo bi nastaviti rasprave između glavnih novinarskih asocijacija u BiH, pod pokroviteljstvom IMC, započete u oktobru 1998. godine;
- ◆ takođe naglašava potrebu koordinacije rada na opštem zakonodavnom postupku, u cilju stvaranja pravnog okvira koji će omogućiti novinarima da rade profesionalno, nezavisno i u bezbjednom ambijentu. U tom pogledu, Savjet posebno ukazuje na reformu sudstva i na razvoj zapošljavanja i radnog prava. Savjet izražava zabrinutost u vezi pritvaranja medijskih predstavnika u BiH i poziva na usvajanje legistative koja će zaštititi slobodu novinarskog izražavanja i kretanja.

26. Savjet vjeruje kako stabilan mir mora biti građen na bazi pomirenja i koegzistencije između konstitutivnih naroda u BiH. Otuda se pozdravljaju naponi Visokog predstavnika u promovisanju tolerancije i u edukaciji javnosti o mirovnom procesu, kroz kampanju informisanja javnosti. Savjet poziva donatore da nastave pružati podršku ovoj kampanji, dizajniranoj da promoviše toleranciju i principe civilnog društva u BiH.

27. Savjet vjeruje kako je međunarodna pomoć medijima u BiH u promociji pluralizma, dijaloga i koegzistencije među konstitutivnim narodima, bila od neprocjenjive važnosti. Daljnja pomoć će biti od vitalnog značaja, kako bi se napredak na planu medijskih sloboda proširio izvan velikih urbanih centara. Poziva se na strožije kriterije u raspoređivanju takve pomoći, kako bi se osiguralo da donacije idu samo onim medijima koji već ispoljavaju određen nivo profesionalizma, te koliko je moguće više, da se kroz programe artikulišu interesi sva tri konstitutivna naroda, zajedno sa ostalim. Od primaoca pomoći će se tražiti da sačine i realizuju komercijalne planove, sa ciljem kreiranja samoodrživih medija. Savjet urgira kod vlada donatora da pomoć fokusiraju na trening i edukaciju novinara, što uključuje pomoć centrima za permanentan trening novinara, koje je međunarodna zajednica nedavno ustanovila.

28. Savjet je ohrabren razvojem Otvorene mreže (OBN), koja je proširila svoje geografsko pokrivanje, povećala ulogu domaćeg menadžmenta, te plasira programe oslobođene nacionalističke dogme. Savjet poziva vlade donatore da nastave pružati podršku OBN-u, koji ostaje jedina neutralna prekoentitetska tv mreža. Ova podrška će biti vitalna u konsolidaciji otvorenih i pluralnih medija, a trebala bi biti pružana sve dok javne rtv organizacije ne osiguraju čvrstu pravnu i finansijsku podlogu.

29. Savjet podržava nastavak rada Radio FERN-a i ohrabruje donatore da nastave pružati finansijsku pomoć ovoj mreži, sve dok se ona u cijelosti ne konstituiše kao izvorna komercijalna bh. mreža, ili kao javni radio servis. (kraj)

Šta predviđa zakon o federalnoj RTV

Već smo objavili da je Privremeni upravni odbor Radio - televizije BiH (RTV BiH) uputio u proceduru nacrt Zakona o Radio – televiziji Federacije BiH. Prijedlog zakona podržao je i ured Visokog predstavnika u BiH u očekivanju da će se zakon vrlo brzo naći na raspravi u Parlamentu Federacije BiH.

Donosimo pregled najvažnijih stavova iz ovog zakonskog nacrta.

Komplementarni, a ne nacionalni kanali

Federalna RTV, u statusu dioničkog društva, osniva se “radi ostvarivanja prava građana, naroda i manjina u Federaciji BiH”. Osnovni kapital u cijelosti obezbjeđuje Federacija BiH. Do konačnog transformiranja sadašnjeg Javnog preduzeća RTV BiH, federalna RTV će na ugovornoj osnovi koristiti sredstva i poslovni prostor koji su sada u vlasništvu javnog preduzeća.

Program nove televizije će se ravnopravno emitirati na jezicima koji su u službenoj upotrebi u F BiH, ali se određeni programski sadržaji mogu emitirati na jezicima manjina koje žive u Federaciji BiH, kao i na stranim jezicima. RTV Federacije BiH će emitirati program na dva televizijska kanala koji moraju biti jednako dostupni korisnicima na cijeloj teritoriji Federacije. Programi na oba kanala će biti komplementarni i u funkciji što šire ponude javnosti. Nazivi i logotipi kanala ne mogu sadržavati nacionalna obilježja niti upućivati na nacionalnu određenost. Dopisničke mreže zajedničke su za oba kanala.

Zaštita maloljetnih gledalaca

Najmanje jedna četvrtina programa koji se emitira u toku dana mora se sastojati od emisija koje su proizvedene u Federaciji BiH. Informativne emisije moraju biti nepristrasne, sveobuhvatne i nezavisne od bilo čijeg uticaja, a komentari jasno odvojeni od informacija. Od 6 do 23 sata tokom dana ne mogu biti emitovani sadržaji koji će negativno utjecati na maloljetnike.

Zakon utvrđuje obavezu RTV F BiH da osigura naučno utemeljenu provjeru slušanosti i gledanosti programa.

Federalna RTV je ovlašćena da na osnovu vlastite procjene programske svrsishodnosti prenosi zasjedanja Parlamenta F BiH. Takođe može organima državne vlasti i međunarodne zajednice na njihovo traženje odobriti emitiranje saopštenja, ali u razumnom trajanju u skladu sa okolnostima. Može se odobriti i emitiranje programa na zahtjev političkih stranaka u predizbornoj kampanji, odnosno religijskih zajednica u povodu vjerskih praznika i službi, pri čemu troškove produkcije i odgovornost za takve programe snose njihovi naručioci.

Ograničenja za ekonomsku propagandu

Ekonomska propaganda u programu treba biti jasno odijeljena od ostalih sadržaja i ne smije biti duža od 12 minuta unutar jednog sata programa, niti više od 15 % ukupnog dnevnog programa. Za emitiranje propagandnih poruka nakon završetka dnevnog programa ne postoje ograničenja.

Nadležnosti Vijeća RTV F BiH

Organi RTV F BiH su Vijeće RTV BiH, Nadzorni odbor i generalni direktor. Vijeće, pored ostalog, utvrđuje programsku politiku, osigurava odgovarajuću nacionalnu strukturu zaposlenih, donosi Statut i kodekse, utvrđuje programske šeme, donosi finansijski plan, imenuje članove Nadzornog odbora i generalnog direktora. Jedna trećina članova vijeća su poslanici u parlamentu, a ostatak čine istaknuti javni radnici i predstavnik sindikata. Članove Vijeća bira i razrješava Predstavnički dom Parlamenta Federacije tročlčetvrtinskom većinom glasova. Članovi Vijeća ne mogu biti članovi vlade. U Vijeću je svaki kanton zastupljen najmanje sa jednim predstavnikom koji ima stalno prebivalište u tom kantonu.

Glavne i odgovorne urednike televizije i radija postavlja generalni direktor.

Pretplata – glavni izvor finansiranja

Finansiranje nove radio televizije biće iz pretplate, ekonomske propagande, sponzorskih ugovora, donacija i pružanja raznih usluga. Ako ovi prihodi budu nedovoljni postoji mogućnost i finansiranja iz budžeta. (Ovaj pregled je sačinjen na osnovu teksta koji je u zakonsku proceduru uputio Privremeni upravni odbor RTV BiH 9. decembra 1998. godine).

Intervju

Tomaž Perovič, međunarodni savjetnik za RTVBiH:

U RTV BiH postoji dovoljno profesionalaca

Pred sam kraj ove godine Sarajevo je napustio Tomaž Perovič, istaknuti televizijski profesionalac iz Slovenije i jedan od ključnih ljudi tamošnje POP televizije, koga je OHR prije šest mjeseci angažovao da podstiče i nadgleda početak transformacije Radio – televizije Bosne i Hercegovine. Evo kratkog razgovora koji smo tom prilikom sa njim obavili.

Bio bih zahvalan da mi prije odlaska odgovorite na ovih par pitanja za Medijske novosti.

Za vrijeme Vašeg mandata u Sarajevu niste se previše javno oglašavali. Ipak, u tom periodu desile su se važne promjene u RTV BiH. Šta ocjenjujete najvažnijim što se desilo za vrijeme Vašeg boravka u ovoj kući?

Korak kojeg smatram ključnim je potpisivanje *Memoranduma o razumijevanju za restrukturiranje RTV BiH* u julu ove godine, dokument kojim je uspostavljeno novo rukovodstvo RTV BiH. Vrlo brzo je generalni direktor Mirsad Purivatra započeo sa novom poslovnom politikom. Sve te promjene su utjecale na povratak entuzijazma među zaposlene u ovoj kući – a time su stvoreni preduvjeti za kvalitetniji program. Vrlo brzo uslijedila je promjena u informativnom programu, uspostavljena je dopisnička mreža u državi i inozemstvu, uspostavljen je novi vizuelni identitet kroz scenografiju i računarsku grafiku. Istovremeno, Privremeni upravni odbor je aktivno radio na sastavljanju prvog od zakona koji će pokrenuti komplicirani proces restrukturiranja javnih medija u BiH.

Nacrt zakona o federalnoj RTV otišao je prema vladi. U javnosti je bilo dosta rasprave i nesporazuma oko dva tv kanala, da li su to nacionalni, jezički, komplementarni... Kako vi vidite mogućnost da federalna tv ostvari balans između opštih interesa gledalaca za dobrim programom

i legitimnih prava etničkih zajednica da putem javne televizije zadovolje i svoje nacionalne, religijske, kulturne potrebe?

Federalna televizija mora svakako zadovoljiti afinitete obiju konstitutivnih naroda u F BiH. Ali mislim da će gledaoce na najbolji način zadovoljiti profesionalan način informiranja, te savremen i atraktivan televizijski program. Dakle naš je prevashodni cilj postići onakve sadržaje koji će odgovarati gledaocima. Legitimna prava konstitutivnih naroda štitit ćemo uravnoteženom upotrebom jezika, te uravnoteženim tretiranjem istorijskih, nacionalnih, kulturnih, vjerskih, ekonomsko-socijalnih i regionalnih različitosti, kroz dva kanala javne televizije, na koju neće biti vršen utjecaj od strane stranaka ili bilo kojih drugih političkih subjekata.

Da li ste stekli utisak da je moguće naći rješenje za osnivanje tzv. krovne radio televizije u BiH. Kako cijenite da je moguće pomiriti dva oprečna stava koja sada postoje: jedan da se sve završava u entitetima i drugi da mora biti jedna centralna televizija sa centralnim programom za cijelu državu.

Deklaracijom Madridske konferencije podcrtana je potreba da se oformi Javna korporacija za emitiranje programa. Isto tako, jedan od prioriteta Madrida su i druge zajedničke institucije. Neki medij mora pratiti rad tih institucija, a ta tzv. krovna televizija mora predstavljati državu i u odnosu na međunarodnu zajednicu.

Svi, pa i ja, u postavljanju pitanja govorimo samo o televiziji, a šta je sa radijem?

Sve ovo o čemu govorimo odnosi se takođe i na radio. Oznaka RTV podrazumijeva dva različita elektronska medija, a to što je mnogi poistovjećuju samo sa televizijom, na žalost je posljedica specifičnosti u poimanju uloge televizije. Obično se smatra da je radio dnevni medij, a televizija večernji, odnosno da ljudi gledaju televiziju u trenucima opuštenosti, kada su u potpunosti usredsređeni na nju. Zbog toga informacija izrečena na TV ima svoju težinu, što je naravno velika nepravda za radio medij.

Makar nosili suvoparnu administrativnu funkciju – “supervizor”, Vi ste ipak istaknuli profesionalac. U čemu ste to bili “supervizor” sarajevskoj RTV?

Morat ću vas ispraviti: moja funkcija nikada nije bila supervizor. Ja sam *Međunarodni savjetnik za RTV BiH*. A sada ćete me vjerovatno pitati u čemu se sastojalo to savjetništvo. Ponekad ljudi iznutra ne mogu realno sagledati stvari kakve jesu. Mi izvana ih, napominjem – ponekad, možemo bolje vidjeti. Moja prednost je što razumijem jezik, razumijem i uzročnopoljedične veze novijih događanja, a nisam direktno na svojoj koži osjetio tragediju tih istorijskih procesa. Zbog toga sam mogao skrenuti pažnju odgovornima na sve one propuste, a vjerujte mi, većina njih je činjena podsvjesno, koji nisu bili u skladu sa profesionalnim standardima televizijskog novinarstva. Pošto sam i ja novinar, stvar se nije završila samo time što ću ukazati na propust, već ću i ponuditi rješenje.

Baš zato što ste profesionalac imamo Vas pravo pitati, kako ocjenjujete kvalitet programa TV BiH. Zapravo, da li nešto nedostaje ovoj televiziji da bi u punom smislu mogla za sebe reći da je moderna televizija.

Kvalitet televizijskog programa svuda u svijetu ovisi od više elemenata. Osim ljudi, njihovog znanja i kreativnosti, potrebni su i tehnički preduslovi, kao i finansijska sredstva za nabavku atraktivnih programa. Program BHT je do sada ovisio isključivo od entuzijazma ljudi, jer se ninašta drugo nije moglo osloniti, ni na tehnološku infrastrukturu niti na kupljeni program. S obzirom na to, njegov kvalitet je bio maksimalan. Uspostavljanjem nove rukovodstvene strukture i nekim investicijama u tehnologiju, te programskim inovacijama, kvalitet se osjetno poboljšao. Danas je BHT na pravom putu da postane javni servis koji će omogućiti gledaocima da zadovolje potrebe za informacijama, kulturom, te da se opuste i zabave.

Odlazite natrag u svoju matičnu kuću u Sloveniji. Da li će Vas neko zamijeniti? Da li uopšte postoji potreba za novim "supervizorom", zapravo, savjetnikom.?

I dalje će postojati član upravnog odbora koji će predstavljati međunarodnu zajednicu, ono što sam ja do sada vršio. A na vaše pitanje da li postoji potreba za novim supervizorom, odgovorit ću da u RTV postoji dovoljno profesionalaca kojima nije potrebna stručna pomoć po programskim pitanjima. S druge strane, kuća neće ostati prepuštena sama sebi. Međunarodna zajednica će i dalje, kroz djelatnosti OHR-a, nastojati da pruži pomoć u procesu njenog restrukturiranja.
(Razgovor vodio: Z.U.)

Nezavisna komisija za medije (IMC)

Na djelu : odluka o (ne)emitovanju programa HRT

Nezavisna komisija za medije (IMC) je 16. decembra donijela odluku o emitovanju programa Hrvatske Radio Televizije (HRT). Odluka je iscrpno obrazložena u 24 paragrafa, dok je njen faktički dio, koji se striktno odnosi na spor HRT/Erotel vs. RTV BiH, dat u predzadnjem paragrafu, koji sadrži pet alineja.

IMC najprije podsjeća na svoju odluku od 15. septembra ove godine, po kojoj su sporni predajnici, objekti i frekvencije, vlasništvo nekadašnje Televizije Sarajevo, koji su tokom rata nasilno zaposjednuti od strane HVO, a potom dati u posjed firmi Erotel, d.o.o. Mostar, stavljeni pod nadzor IMC, sve dok RTV BiH i Erotel ne postignu sporazum prihvatljiv za IMC.

IMC u odluci takođe podsjeća kako je sačinjen Nacrt zakona o radio-televiziji Federacije Bosne i Hercegovine, kao javne rtv organizacije, bazirane na modelu zakona koji je pripremila Evropska unija za emitovanje programa (EBU). Nacrt ovog zakona uređuje osnovnu strukturu i obaveze federalne rtv, uključujući i emitovanje dva televizijska kanala, koji bi bili pod jednom upravom. Predviđa se kako će proces implementacije ovog zakona trajati nekoliko mjeseci. Što se tiče postojeće RTV BiH, ona je u dinamičnom procesu restruktuisanja. Uočljivo je poboljšanje programa, postupna kadrovska izbalansiranost kuće (angažovanje hrvatskih novinara), a nedavno je promovisan i novi "politički neutralan logo".

Prema odgovornim u IMC, oni nikad ozbiljno nisu razmatrali ideju o dva odvojena nacionalna tv kanala. Bitno je naglasiti, kako se neće dozvoliti da programske šeme budu ispunjene sadržajima koji bi sugerisali ili podsticali kulturne ili etničke podjele, isključivost i ksenofobiju.

IMC upozorava kako je Erotel, koji re-emituje tri programa HRT-a, u većinskom hrvatskom državnom vlasništvu (76,6 %), tj. u vlasništvu susjedne države, što osim državno-pravnih dilema i nedorečenosti, ima i ozbiljne ekonomske reperkusije. Naime, HRT svojim uzurpatorskim položajem na tržištu BiH lišava domaće elektronske medije značajne zarade. Ovakav, u suštini nelegalan status jedne strane rtv organizacije u BiH, "narušava razvoj normalnog medijskog tržišta u zemlji ... Razvoj zdrave tržišne ekonomije je jedan od glavnih ciljeva Opšteg okvirnog sporazuma za mir (GFAP). Ekonomsko uplitanje u vidu obimnog re-emitovanja HRT-a ima za posljedicu spriječavanje njegove primjene", stoji doslovno u paragrafu 15.

Re-emitovanje programa HRT-a zadire i u međunarodne zakone i sporazume o autorskim pravima, kao i poštivanje obaveza po osnovu članstva u EBU. Otuda ovo re-emitovanje ima i elemente piratstva.

Istovremeno, IMC i međunarodna zajednica u cjelini, izražavaju svoje puno razumijevanje za kulturne, socijalne, političke i druge potrebe hrvatske etničke zajednice u BiH, ali se te potrebe u segmentu medija moraju artikulirati kroz domaće i međunarodno priznate instrumente i mehanizme.

Na kraju, ove odluke stoji formulacija: “Odlukom se utvrđuje ukidanje direktnog re-emitovanja programa HRT-a što je prije moguće, kad i RTVBiH bude u mogućnosti da osnuje federalni televizijski sistem koji zadovoljava potrebe hrvatske zajednice u BiH”. (D.B.)

OSCE - Međuentitetska konferencija za novinare

Polemika kao žurnalistička forma

Organizacija za evropsku suradnju i sigurnost (OSCE) organizirala je 11 i 12 decembra u Sarajevu Međuentitetsku konferenciju za novinare. Na njoj su novinari iz cijele države razgovarali o polemici kao žurnalističkoj formi, obrazovanju mladih kadrova, slobodi i pravima novinara, te ulozi policije i vlasti u kršenju slobode izražavanja.

Ovdašnje polemike su prepreka dijalogu

Postoji li polemika u bosanskom novinarstvu ili su novinari, zapravo, jedini koji je gaje? Je li vrijeđanje protivnika sastavni dio svake polemike ili iznimka bosanskog polemisanja? Ko su pravi polemičari? Ovo su tek neka od pitanja na koja su prvog dana rada Konferencije odgovore tražili ugledni bh. novinari.

Boro Kontić, direktor Soros Media Centra, moderator i uvodničar je kazao:

“O dijalogu govorimo u smislu podsticanja javnosti da se ne prihvati monopol jedne ideje, jedne grupe ili jednog interesa. Dijalog nije idila, rečeno je odavno, dijalog je borba sa svim konsekvencama koje ta riječ podrazumijeva. Kada borba ove vrste preraste u rat onda govorimo o polemici. Bojim se da ono što smo u ovdašnjim medijima, olako ili manje olako imenovali polemikama, često nije bilo dostojno takvog imenovanja. Ovdašnje polemike se ne završavaju bez zaključka i bez neophodne katarze. Jedina korist u tom smislu je činjenica da se na svjetlost dana iznosi ono što postoji, a što se iz ovdašnjih specifičnih razlika i navika prešućuje. Ovdašnje polemike umnožavaju lične animozitete i učvršćuju monopol. Ovdašnje polemike ostavljaju mučan osjećaj nepomirljivosti i postaju prepreka dijalogu. Ovdašnje polemike zastrašuju”, kazao je, između ostalog, Boro Kontić.

Glavni i odgovorni urednik sarajevskog tjednika Slobodna Bosna, **Senad Avdić** tvrdi da polemika u svom značenju jeste – vođenje rata, jeste “laćanje oružja”.

“Nas ne treba ni čuditi ni uzbuđivati što se u ovdašnjim polemikama vrlo često upotrebljavaju i elementi koji se vrlo lako mogu strpati u koš vrijeđanja i ličnih animoziteta, jer polemika po svom karakteru jeste i to. Polemika jeste i psihološki rat i u njoj su, ako pogledamo kroz istoriju, sva sredstva dozvoljena. Velike polemike su sadržavale prljavštine – sjetite se polemike u kojoj su sudjelovali takvi pisci kao što su Matoš, Krleža, Ujević, kasnije Kiš. Te polemike su u sebi uvijek imale i tu vrstu želje za totalnom likvidacijom protivnika” kazao je Avdić.

No, Avdić naglašava, da ako je negdje i pokrenuta polemika, onda je to samo u novinama i kod novinara.

“Mi uopće nemamo dijaloga o polemici kod ovdašnje humanističke inteligencije. Ako negdje postoji klica dijaloga u ovom društvu, onda je to samo u novinarstvu, ma na kakvoj razini to bilo” zaključio je Avdić.

Šta je moralno, a šta nije

Nezavisni banjalučki novinar **Željko Cvijanović**, koji je posljednjih mjeseci na stranicama magazina Dani vodio polemiku sa sarajevskim novinarom Ozrenom Kebom, ustvrdio je kako su tokom te polemike obje strane pokazale svoje slabosti.

“To znači da je rat u BiH, ne samo među prostim svijetom, nego i među intelektualcima, stvarajući novi sistem vrijednosti, stvorio i novu ideologiju i novu mitologiju od koje ni jedna strana ne može da se otrese. Pokušajte nekom Srbinu, svejedno intelektualcu ili seljaku, objašnjavati kako međunarodna zajednica nije protiv njih zato što su Srbi. Mislim da ćete dobiti dovoljno razloga za svađu, ali ne i za polemiku. Na drugoj strani, pokušajte nekom Bošnjaku da kažete da je monopolisao svako pravo žrtve u ratu. Takođe ćete dobiti više razloga za svađu nego za polemiku”, istakao je Cvijanović.

Međuentitetskoj konferenciji novinara prisustvovali su i savjetnici tročlanog Predsjedništva BiH. Glasnogovornik kabineta predsjedavajućeg Živka Radišića, **Igor Radojčić**, zapitao se o kojim vrijednostima se uopšte može voditi polemika? Sistem vrijednosti koji je ranije postojao danas je poljuljan, jer BiH prolazi kroz dvije tranzicije – postkomunističku i postratnu.

“Trebaće vremena da se uspostavi novi sistem vrijednosti, koji će reći da je jedno moralno, a drugo nije”, kazao je Radojčić.

Prave i kvalitetne polemike u oba bosanskohercegovačka entiteta nema, ustvrdio je savjetnik Ante Jelavića za informisanje Tihomir Begić ističući kako je “polemika i analitičko novinarstvo ono što je so hrani”

“Polemiku treba voditi snagom argumenata, a ne jezikom mržnje”, naglasio je Begić.

Izetbegovićev savjetnik za spoljne poslove **Mirza Hajrić** suglasio se sa Begićevom tvrdnjom da u BiH još uvijek nema kvalitetne polemike, polemike čiji će kvalitet preživjeti mjesec ili dva.

“Polemika koju imamo odraz je naše medijske stvarnosti, ali i politike koju imamo. Ugledni književnik Ivan Krtolić je rekao “ u polemici suparnika morate poštovati makar onoliko koliko ga mrzite”. U malom broju polemika, kojima smo svjedoci, ima poštovanja u izboru rječnika, u načinu obraćanja. Bilo bi bolje da se usredsredimo na temu, a ne da se priklanjamo uvredama, mada je sastavni dio ovog najkonkretnijeg medijskog boksa koji u sebi sadrži, čini mi se, i pokoji udarac ispod pojasa”, rekao je Mirza Hajrić.

* * *

Drugog dana međuentitetske konferencije govorilo se o slobodi i pravima novinara, te ulozi policije i vlasti u kršenju slobode izražavanja. Savjetnica OSCE Tanya Domi izjavila je da BiH prednjači u slobodi medija u odnosu na balkanske susjede, no da se i dalje dešavaju hapšenja i napadi na novinare. OSCE će u narednom periodu iz svog budžeta finansirati advokata koji bi radio pri kancelariji ombudsmana Federacije, a čiji bi posao bio zaštita slobode novinarstva.

“Zakon i policijska praksa moraju biti takvi da podržavaju odrednice Evropske konvencije o ljudskim pravima” kazala je Domi.

U ovom dijelu razgovora postavljeno je i pitanje – da li policija u Sarajevu prisluškuje novinare. Predstavnik Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova, raniji član Komisije za medije Fehim Duraković rekao je “ da on ne zna za takve slučajeve” i da se “možda drugi organi, a ne policija bave time”.

Međuentitetska konferencija novinara bavila se i pitanjem edukacije novinara o čemu su uvodna izlaganja podnijeli predstavnici tri katedre za novinarstvo univerziteta u Sarajevu, Tuzli, Mostaru i Banja Luci, zatim BBC škole i Media plan Škole novinarstva. (S. Kasalo)

Udruženje novinara RS u Međunarodnoj federaciji novinara

Od 14. novembra Udruženje novinara Republike Srpske postalo je punopravni član Međunarodne federacije novinara (IFJ). Najvažnija preporuka učlanjenju bile su samostalne reakcije na kršenja novinarskih prava i sloboda. Pored toga, UN RS je jasno izrazio opredjeljenje

da se aktivno uključio u tranziciju ka najvišim medijskim standardima, pravima i slobodama, te njihovoj efikasnijoj implementaciji u medijima u kojima rade članovi Udruženja. U okviru tih opredjeljenja UN RS je jedan od potpisnika Memoranduma o razumijevanju, koji su novinarske organizacije u BiH potpisale 19. oktobra ove godine.

Inače, Udruženje novinara Republike Srpske osnovano je u junu 1996. godine na inicijativu ranijih članova Saveza novinara bivše Jugoslavije. Udruženje danas broji više od tri stotine članova koji ispunjavaju najvažniji uslov, da žive isključivo od novinarske profesije najmanje godinu dana u stalnom radnom odnosu ili dvije godine ako nemaju stalni radni odnos. UN RS je štampao i sopstvene novinarske legitimacije koje su osnov za zaštitu novinara kao pripadnika Udruženja, te za ostvarivanje u svijetu priznatih prava novinara. Organi Udruženja su Upravni odbor, Skupština i Sud časti, a izvršne funkcije Udruženja obavljaju Branislav Božić, predsjednik i Zoran Baroš, generalni sekretar.

Osnovni programski ciljevi ove asocijacije su zaštita prava i sloboda novinara, novinarstva kao profesije i medija. Tako npr. Udruženje je snažno reagovalo na sve vrste pritisaka na medije od strane vladajućih struktura, kao što je to bio slučaj u toku demokratskih promjena na političkoj sceni u toku 1997. godine. Ista reakcija je uslijedila i prilikom smjene rukovodstava 16 rtv stanica u RS, te nakon zabrane rada Agencije SRNA, a sve u cilju zaštite novinara i novinarske profesije.

Sjedište Udruženja novinara Republike Srpske je u ulici Kralja Petra I Karađorđevića 74, Banja Luka, a broj telefona i faxes je: ++ 381 (0)78 18-914, za pozive iz Federacije BiH je pozivni znak 058. (G.D.)

Oko monitora

TVBiH : Sve bogatiji subotnji dnevnic

Sa sve više zadovoljstva gledamo subotnje Dnevnik u 19.30 Televizije BiH, koje potpisuje ležerni i duhoviti Senad Hadžifejzović. Ovaj put smo se odlučili za dva upečatljiva priloga iz ove svojevrsne magazinske radionice. Najprije onaj iz sela Baljvine kod Mrkonjić Grada (12. 12.); to je zapravo tv reportaža o suživotu povratnika Bošnjaka sa svojim komšijama Srbima, reportera Verice Kalajdžić. Dirljiv je detalj sa dječakom Emirom Habibovićem, koji je doskora bio jedini učenik u školi : “U Bugojnu sam naučio srpski i ćirilicu ... Kad mi je dosadno, igran se sa mojim cukom... “, kaže u kameru Emir. Za Bavljinu se vezuje i jedan drugi kuriozitet : to je jedino mjesto u RS gdje je, do izbivanja mira, sačuvana džamija!

Drugi prilog (19.12.), reporter Hajrudin Redžić, govori o Ivanu Ćuriću, gvardijanu povratniku u Plehan kod Dervente, Republika Srpska. Po kazivanju Ivanovog brata, bosanski Hrvati su definitivno odlučili da ne okrenu leđa svojoj Bosni. Poruka odiše optimizmom, mada je izrečena na ruševinama samostana i crkve u Plehanu ...

Oba su priloga, mada skroman, ali efektan doprinos uspostavi klime pomirenja, povjerenja i tolerancije.

Večernje novine : tabloid plijeni pažnju

Ako se izuzmu brojni dodaci listu, tipični i za listove velikog formata, sarajevske *Večernje novine* postaju sve bogatiji i kvalitetniji tabloid. U broju od 21. decembra pažnju privlače dva teksta. To je najprije “Komentar dana” Azre Aličković, naslovljen “Bezimena korupcija”, koji na jezgrovit način razgolićuje ponašanje protagonista aktuelne vlasti, a vezano uz sve rasprostranjeniju korupciju, na što već duže vremena upozoravaju i međunarodni zvaničnici. Da je iz bivšeg sistema naslijeđen mentalni sklop sužene, dogmatske političke svijesti (kolektivna

identifikacija kao skrivalica – “neki drugovi”, “neke pojave”i sl.), potvrđuje i autorica pri kraju komentara :

“Pri tome se zaboravlja da se iza leđa SDA povećavaju redovi naprasno stasalih bogataša koji i ne počinju i ne završavaju u Tuzli (u zadnje vrijeme se govori o korupcionaškim aferama u Tuzli – op. urednika Novosti). Mnogi od njih do prije rata nisu bili ni sposobni, ni bogati, ali tada, objektivno, nisu imali Izetbegovića i SDA, koji ih sada u Izjavi (sa posljednje sjednice rukovodstva SDA - op. urednika) smještaju tek u “pojavu”. “

Na kulturnoj strani istog broja pažnju je privukla kolumna Gradimira Gojera “Krug”, naslovljena: “Pero, Ja i Ramazan”. Njegovi tekstovi samo naizgled, ili formalno variraju kulturne teme. U suštini, to su aktuelne društvene teme, snažnog političkog naboja. Gradimir Gojer ovaj put žigoše ignorantski odnos nemuslimana prema Ramazanskom koncertu, nedavno održanom u Sarajevu. Pisac opor komentar zaključuje u stilu poeme :

“Pučanstvo, bre, ne idite u torove ...

Idite na Ramazanski koncert.

A, zajedno ćemo, i na Božićni ...

Oba teksta nisu ni naravoučenija, ni ispolitizovana poruka, već upravo ilustracija pravovremenog i angažovanog novinarstva.

(Monitoring centar Media Plana)

Novi mediji

Narodne Novine u Tuzli

U Tuzli je 16. decembra izašao prvi broj sedmičnika koji se zove Narodne novine. Revija, kako je nazivaju u impresumu, izlaziće svake srijede, a izdaju je zajednički djl “Blicko”, vlasnika Ahmeta Bajrića, tuzlanskog fotografa i fotoreportera i DOO Printcom, jedna od najboljih privatnih štamparija u Tuzli.

Kao članovi redakcije u impresumu su navedena poznata tuzlanska novinarska pera: Zlatko Dukić, Marko Divković, Fatmir Alispahić, Đuro Škondrić, Husref Muharemagić... Glavni i odgovorni urednik je Mehmed Pargan, inače dopisnik Slobodne Bosne iz Tuzle. U uredničkom uvodniku između ostalog stoji: “Cilj nam je da distancirani od bilo kakve politike promoviramo ideje i uspjehe na ovom kantonu i u BiH, ali da istovremeno kritikujemo i borimo se protiv svega za šta autori Narodnih novina, i, naravno naši čitaoci, budu mislili da je negativno.” (F.K.)

Vijesti ukratko

Požar u agenciji ONASA

U sarajevskoj novinskoj agenciji ONASA 19. novembra, u ranim jutarnjim satima, izbio je požar većih razmjera koji je potpuno uništio opremu i prostorije.

Šteta koju je izazvao požar je velika. Izgorjeli su računari, dvije telefonske centrale, serveri, telefoni, TV i radio prijemnici, uredski namještaj i kompletna dokumentacija.

Odmah nakon saniranja požara agenciju ONASA posjetili su predsjednik Vlade Federacije BiH, Edhem Bičakčić, koopredsjedavajući Vijeća ministara BiH, Haris Silajdžić, a pomoć su ponudili i TV BiH, agencija HINA, Slobodna BiH, Dnevni avaz i PC KIDS.

Od 21. decembra agencija ONASA privremeno radi na dvije lokacije: u prostorijama PC KIDS-a, telefon 666 751, i Soroš Media centru, telefoni 207 026 i 404 743, lokal 20.

Svima koji žele pomoći na raspolaganju su i slijedeći donatorski računi u Market banci, sa naznakom za REKONSTRUKCIJU I OBNOVU PREDUZEĆA ONASA. Za uplate u KM: 10100-620-250, poziv na broj: 532711000-52000269, za uplate u DM: 10100-620-2000250, poziv na broj: 532715000-52000269, za uplate u ostalim valutama: 10100-620-2000250, poziv na broj: 523716000-52000269.

Završen kurs za tv novinare

Soroš Media centar Banja Luka je 18. decembra svečano obilježio završetak trosedmične obuke televizijskih novinara iz lokalnih tv stanica u Republici Srpskoj. Obuku su vršili treneri BBC, a u radu kursa učestvovalo je 18 novinara iz svih televizijskih kuća iz zapadnog dijela Republike Srpske, izuzev Radio - televizije Vikom. Ovaj vid saradnje između Soroš Media centra i BBC-a započet je 1996. godine, ali je ovo prvi put da je kurs održan u Banja Luci.

IMC ustanovio Regionalne savjetodavne odbore

Nezavisna komisija za medije (IMC) ustanovila je dva Regionalna savjetodavna odbora (RAP – Regional Advisory Panel), za područje Sarajeva i Mostara. U Odboru su medijske ličnosti iz Nevesinja, Kiseljaka, Višegrada, istočnog i zapadnog Mostara, Sarajeva, srpskog Sarajeva i Pala. Ovo je postignuto zahvaljujući izvrsnoj saradnji IMC sa OSCE, OHR i ljudima iz domaćih elektronskih i štampanih medija.

Cilj Odbora je da se podrže na terenu ingerencije IMC, potvrđene na nedavno održanoj madridskoj konferenciji Savjeta za implementaciju mira. Odbor može takođe da riješava određene medijske sporove na lokalnom nivou, ili da uputi žalbe IMC. ▶

Savjet Media plan Instituta:

Prof.dr Muhamed Nuhić, Hamza Bakšić (Sarajevo); Perica Vučinić (Banja Luka); mr Lenart Šetinc (Ljubljana); Prof.dr Mario Plenković (Zagreb); mr Louis de la Ronciere (Paris); mr Aleksandar Todorović (Montreux); Prof. dr Slavo Kukić (Mostar); Prof.dr. Miroljub Radojković (Beograd)

Vodič za novinare u BiH – Izbori '98

Tradicionalni godišnji *Vodič za novinare u BiH* na engleskom jeziku koji izdaje Media plan izašao je iz štampe 1. septembra.

Vodič sadrži:

- Najvažnije činjenice o BiH: istorija, kultura, ekonomija
- Gradovi u fokusu: Sarajevo, Banja Luka, Mostar, Brčko
- Demografska slika BiH
- Tri godine nakon Dajtonskog sporazuma
- Izbori u BiH: od 1990 – 1998.
- Pregled parlametarnih stranaka
- Mediji u BiH
- Važne adrese i telefoni.
- Karta BiH sa entitetskim, kantonalnim i opštinskim granicama.

Cijena primjerka 20 DM, poštanski troškovi za inostranstvo 5 DM

Vodič će se moći nabaviti u prostorijama Media plana:

Sarajevo

Media plan, Patriotske lige 30 (Arhitektonski fakultet), 71000 Sarajevo, BiH
Tel/fax: +387 (0)71 206 542, 213 078, 213 251

Banja Luka

Media plan, Centar za medijski razvoj, Braće Mažar 74, 78000 Banja Luka,
Republika Srpska, BiH
Tel/fax: + 381 78 17 943

058 17 943 (za pozive iz Federacije BiH)